



# PERCEPCIJA SPOLNE ZLORABE OTROK V SLOVENIJI

Zbirno poročilo o ključnih dejstvih  
kvalitativne in kvantitativne raziskave

Skupni projekt EU DG Reform in Sveta Evrope  
**Podpora implementaciji modela Barnahus v Sloveniji**  
II. faza, 2019-2021

Funded  
by the European Union  
and the Council of Europe



Implemented  
by the Council of Europe



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE



BUILDING A EUROPE FOR AND WITH CHILDREN



# VSEBINA

---

## OZADJE

stran 3

## RAZISKOVALNI PRISTOP

stran 5

## KLJUČNI REZULTATI

stran 9

## GLAVNE UGOTOVITVE

stran 14

1. Pravice otrok in dožemanje spolne zlorabe otrok ..... stran 15
2. Osebne izkušnje ..... stran 26
3. Koncept Barnahus – Hiša za otroke ..... stran 30

# OZADJE



EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE



# OZADJE IN RAZISKOVALNI CILJI



## OZADJE

Trenutno se v tesnem sodelovanju s slovenskim Ministrstvom za pravosodje izvaja skupni projekt Generalnega direktorata za podporo strukturnim reformam (DG Reform) in Sveta Evrope na področju podpiranja vpeljave Barnahus – hiše za otroke v Sloveniji, ki ga sofinancira Program za podporo strukturnim reformam Evropske unije.

Barnahus je vodilni evropski model za otrokom prijazen multidisciplinarni in medagencijski odgovor na spolno izkoriščanje ter zlorabo otrok. Med drugim je cilj skupnega projekta Generalnega direktorata za podporo strukturnim reformam (DG Reform) in Sveta Evrope povečanje ozaveščenosti strokovnjakov in splošne javnosti o spolni zlorabi otrok v Sloveniji.

V okviru projekta je družba za tržne raziskave IPSOS med junijem in septembrom 2020 izvajala kakovostno in kvantitativno raziskavo med odraslimi in otroki v Sloveniji. Glavni namen raziskave je bil vzpostavljanje izhodišča glede tega, kako otroci, starši in javnost dojemajo področje spolne zlorabe otrok v Sloveniji, ter pridobivanje vpogleda za razvoj komunikacijskih orodij in gradiv, s katerimi se bo spodbujalo splošno povečanje ozaveščenosti in poročanje o domnevnih primerih, opredeljevalo vrzeli in izboljševalo prakse strokovnjakov, ki delajo z otroki, ki so žrtve nasilja.

## GLAVNI CILJI IN PODROČJE UPORABE

### KVANTITATIVNA RAZISKAVA

- Boljše razumevanje, kako prebivalci Slovenije dojemajo nasilje (vključno s spolno zlorabo) otrok, ter stopnja zavedanja glede podpornih storitev, ki so na voljo žrtvam spolne zlorabe otrok v Sloveniji,
- Med odraslimi osebami iz vse Slovenije je bilo izvedenih več kot 1000 osebnih anket, pri čemer je več kot 200 omenjenih udeležencev v otroštvu utrpelo vsaj eno obliko spolnega nasilja.

### KVALITATIVNA RAZISKAVA

- Da bi nadalje raziskali vpogleda v kulturne vidike, ki so povezani z razumevanjem in ozaveščanjem otrok in staršev o spolni zlorabi otrok, so bile za otroke in odrasle organizirane ločene fokusne skupine.

# RAZISKOVALNI PRISTOP





## KVALITATIVNA RAZISKAVA: FOKUSNE SKUPINE (FGD)

### **METODOLOGIJA**

- 4 fokusne skupine v Ljubljani
- 6–8 udeležencev na skupino
- Trajanje posamezne skupine: 2 uri

### **CILJNA SKUPINA**

- Otroci (fantje in dekleta), 12–17 let
- Skupaj 16 otrok, od teh 50 % deklet in 50 % fantov
- Starši z otroki, mlajšimi od 18 let, ki živijo doma – niso povezani z otroki, opredeljenimi v zgoraj navedenih ciljnih skupinah
- Skupaj 14 staršev, od teh 36 % moških in 64 % žensk

### **STRUKTURA**

- 1. FGD: Dekleta v starosti od 12 do 17 let
- 2. FGD: Fantje v starosti od 12 do 17 let
- 3. FGD: Starši z otroki, mlajšimi od 18 let
- 4. FGD: Starši z otroki, mlajšimi od 18 let



## KVANTITATIVNA RAZISKAVA: OSEBNO ANKETIRANJE

### METODOLOGIJA

- CAPI – Računalniško podprto osebno anketiranje
- Skupaj je bilo opravljenih 1.128 anket
- Trajanje ankete: 10 minut za splošno javnost in 15 minut za žrtve spolnega izkoriščanja in spolne zlorabe otrok (205 anketirancev)

### CILJNA SKUPINA

- Reprezentativni vzorec prebivalcev Republike Slovenije glede na spol, starost (18–75), regijo in tip naselja (urbano ali ruralno)
- Skupaj je bilo izvedenih 1.128 intervjujev, od teh 51 % z moškimi in 49 % z ženskami.

#### STAROST:

- 18 – 24 let: 9%
- 25 – 34 let : 16%
- 35 – 44 let : 20%
- 45 – 54 let: 20%
- 55 – 64 let: 19%
- 65 – 75 let: 16%

#### REGIJE:

- Podravska: 16%
- Pomurska: 6%
- Koroška: 3%
- Savinjska: 12%
- Zasavska: 3%
- Jugovzhodna Slovenija: 7%
- Spodnjeposavska: 4%
- Osrednjeslovenska: 26%
- Gorenjska: 10%
- Primorsko-notranjska: 2%
- Obalno-kraška: 6%
- Goriška: 6%

•V reprezentativnem vzorcu so bili vključeni tudi odrasli, ki so bili žrtve spolnega nasilja v otroštvu.

# Kako brati?



## SIMBOLI V POROČILU – KVALITATIVNA RAZISKAVA



**Otroci:** ta simbol se nanaša na vsebino in rezultate, povezane z otroki na splošno (ne samo za dekleta ali fante)



**Fantje:** ta simbol se nanaša na vsebino in rezultate, povezane le s fanti



**Dekleta:** ta simbol se nanaša na vsebino in rezultate, povezane le z dekleti



**Starši:** ta simbol se nanaša na vsebino in rezultate, povezane s starši na splošno

## SIMBOLI V POROČILU – KVANTITATIVNA RAZISKAVA



**Splošno prebivalstvo:** ta simbol se nanaša na vsebino in rezultate, povezane s splošnim prebivalstvom v kvantitativni raziskavi

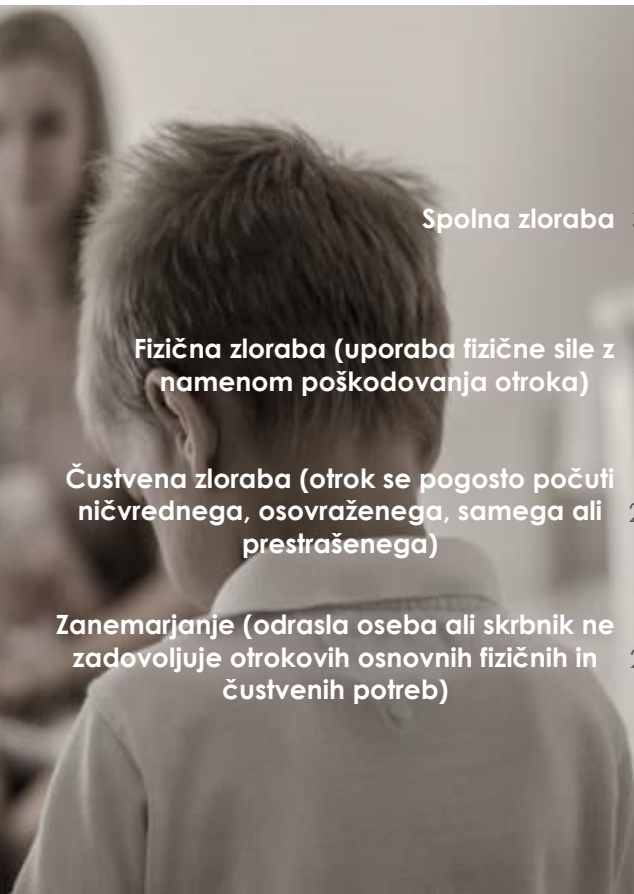


# KLJUČNI REZULTATI

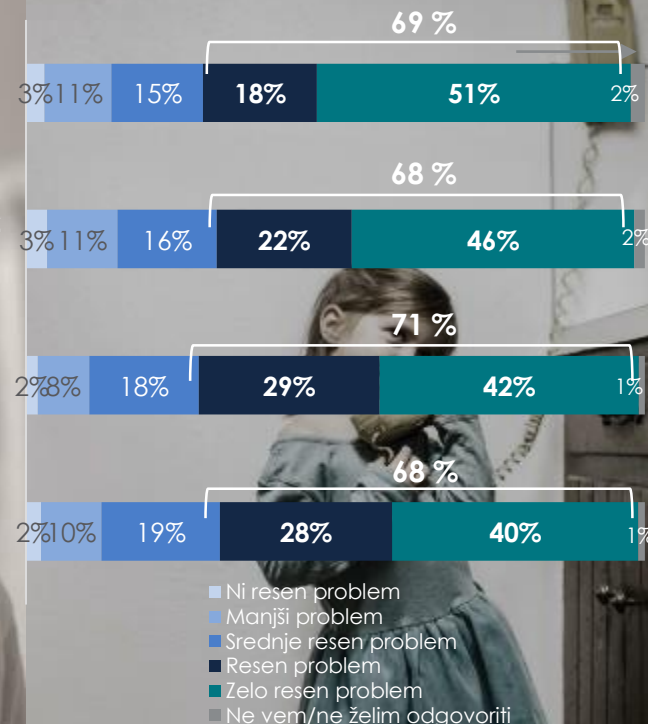




**VEČINA SLOVENCEV MENI, DA JE NASILJE NAD OTROKI IN SPOLNA ZLORABA OTROK RESEN PROBLEM**



## RESEN/ZELO RESEN PROBLEM V SLOVENIJI





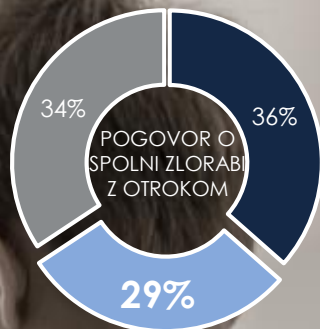
VENDAR JE  
**ZAVEDANJE  
NIZKO:**  
47 %  
ANKETIRANCEV  
**NE BI ZNALO  
PREPOZNATI  
ZNAKOV SPOLNE  
ZLORABE OTROK**

KER ...

## SKRB VZBUJAJOČA DEJSTVA:

- **29 % SLOVENCEV MENI, DA SPOLNA ZLORABA OTROK VEDNO VKLJUČUJE UPORABO FIZIČNE SILE**
- **24 % MENI, DA (NAMERNO) IZPOSTAVLJANJE OTROK SPOLNIM DEJAVNOSTIM ALI PORNOGRAFSKEMU MATERIALU NI SPOLNA ZLORABA OTROK**
- **17 % MENI, DA OTROCI NE MOREJO SPOLNO ZLORABLJATI DRUG DRUGEGA**

STARŠEM SE JE NEPRIJETNO  
POGOVARJATI O SPOLNIH ZLORABAH  
OTROK



Da Ne Ne vem/ne želim odgovoriti

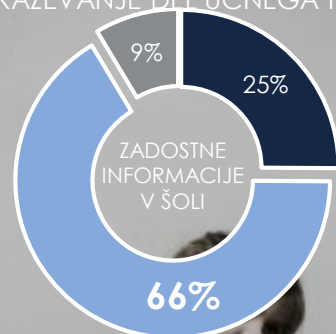
Izobraževanje otrok glede spolne zlorabe je nujno, če želimo preprečiti spolno zlorabo otrok  
Izobraževanje glede preprečevanja spolne zlorabe otrok bi moralo biti del učnega načrta

Pogovori o seksu so neprijetna tema

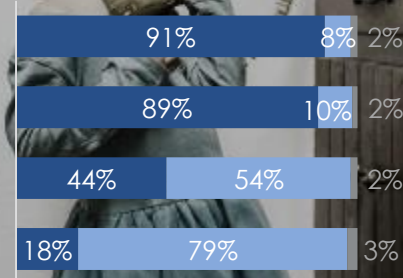
Zaradi izobraževanja bi bili lahko otroci izpostavljeni preveč informacijam o spolnosti

Strinjam se Ne strinjam se Ne vem/ne želim odgovoriti

2/3 ANKETIRANCEV VERJAME, DA ŠOLE NE ZAGOTAVLJAJO DOVOLJ PREVENTIVNEGA IZOBRAŽEVANJA,  
90 % JIH MENI, DA BI MORALO BITI TOVRSTNO IZOBRAŽEVANJE DEL UČNEGA NAČRTA



Da Ne Ne vem/ne želim odgovoriti



# KLJUČNI REZULTATI: OSEBNE IZKUŠNJE



## VSAKA PETA OSEBA

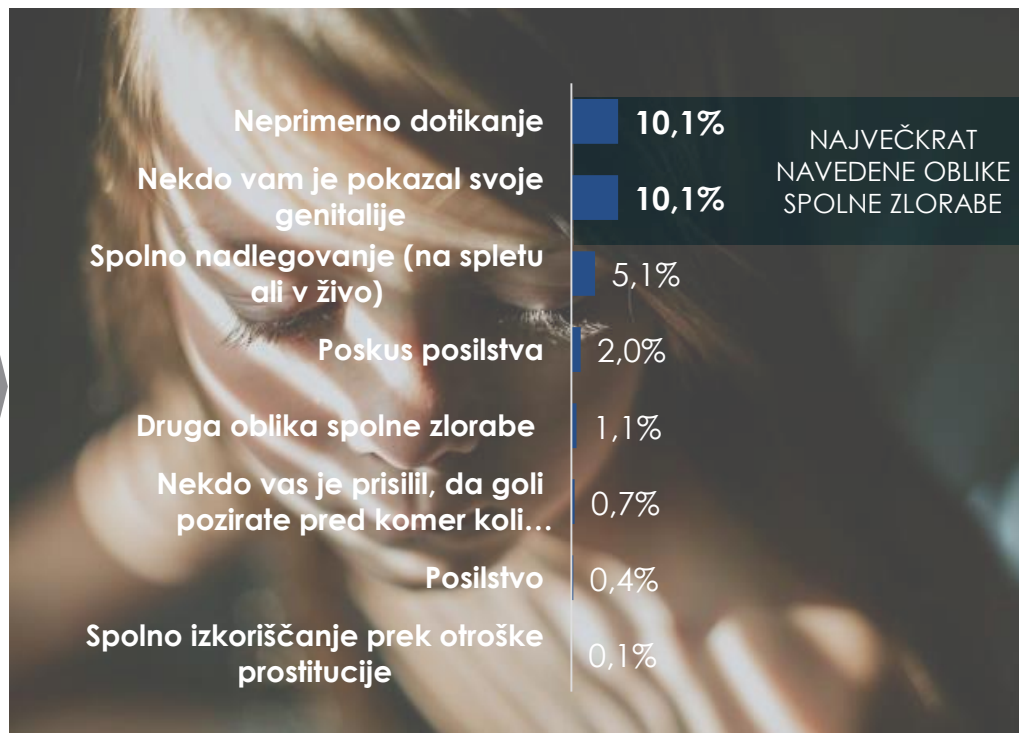
**(18 %)** JE

UTRPELA VSAJ ENO  
OBLIKO SPOLNEGA  
NASILJA

## VSAKA SEDMA OSEBA

**(13 %)** JE

UTRPELA DVE ALI  
VEČ OBLIK  
SPOLNEGA NASILJA

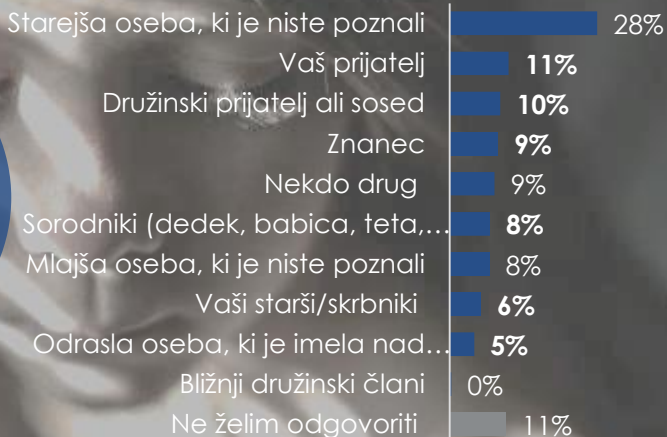


LE **6 %** JE  
VLOŽILO  
KAZENSKO  
OVADBO

## STORILEC

VEČINO DEJANJ SPOLNEGA NASILJA NAD OTROKI JE ZAGREŠIL EN MOŠKI, KI GA JE ŽRTEV POZNALA (PRIJATELJ, DRUŽINSKI PRIJATELJ/SOSED, ZNANEC, SORODNIK ITD.).

V **87 %**  
PRIMEROV JE  
BIL STORILEC  
**MOŠKI**



## ŽRTEV

OD VSEH ANKETIRANCEV SO BILE ŽRTVE SPOLNEGA NASILJA NAJPOGOSTEJE **DEKLETA V STAROSTI OD 13 DO 18 LET.**

NAJBOLJ  
POGOSTO  
**MLADOLETNA  
DEKLETA (47%)**

V 66 %  
PRIMEROV JE  
ŠLO ZA  
ENKRATNO  
DEJANJE

53 % ŽRTEV JE  
RAZKRILO  
SPOLNO  
ZLORABO



# GLAVNE UGOTOVITVE



EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE





# Pravice otrok in dojemanje spolne zlorabe otrok

SKUPNI REZULTATI KVANTITATIVNE IN KVALITATIVNE RAZISKAVE



# RAZUMEVANJE OTROKIH PRAVIC: OTROCI IN STARŠI



Otroci definirajo svoje pravice kot **stvari, do katerih so upravičeni vsi otroci, stvari, ki jih lahko delajo, in stvari, ki jih drugi ne smejo delati njim.** To vključuje osnovne potrebe in pravice: pravica do ...

... življenja,

... doma, hrane, družine, zdravja in izobraževanja,

... svobode izbire, socializacije, delanja stvari, ki jih želijo, in izražanja svojega mnenja.



Starši poleg tega med otrokove pravice prištevajo tudi **pravico do varnosti, spoštovanja, izražanja in spolne integritete.** Spoštovanje omenjenih pravic se razume kot osnova za vsestransko vzgajanje, ki bo omogočilo ustrezen razvoj otroka.

*»Če so te pravice kršene, to vpliva na vsak delček tvojega življenja.« (starši)*

*»Da nekaj pripada tebi. Da to jemlješ kot samoumevno.« (dekleta)*

*»Do česar je vsak otrok upravičen.« (fantje)*

*»Kaj lahko storiš in česa ti drugi ne morejo storiti.« (fantje)*

*»Da jim damo vse, kar potrebujejo, da odrastejo v normalnem stanju.« (starši)*





# KAJ JE SPOLNA ZLORABA OTROK: DOJEMANJE OTROK, STARŠEV IN SPLOŠNE JAVNOSTI



**Spolno dejanje, ki ni sporazumno.** Večina otrok je omenila **neprimerno dotikanje** in **posilstvo**. Nekateri otroci so omenili tudi »izsiljevanje za pridobivanje osebnih/golih posnetkov«. Spolna zloraba otrok je **opredeljena tudi s starostjo žrte** (do 18 let). Spolno zlorabo **lahko zagreši otrok ali odrasla oseba**.

»Takoj, ko ni tvoje privolitve. Če se ne strinjaš.« (dekleta)  
»Narediti nekaj spolnega z nekom brez njegovega privoljenja.« (fantje)



Po mnenju staršev spolna zloraba **ne vključuje nujno fizičnega dejanja**. Menijo, da spolna zloraba otrok vključuje: **naslavljanje otroka s spolno žaljivimi** in neprimernimi **besedami** (npr. komentiranje delov telesa), **izpostavljenost pornografiji**, fotografiranje, razdeljevanje slik in celo **opazovanje** otrokovega telesa.

»Nekaj, kar je otroku neprijetno.« (starši)  
»Družinsko okolje. Če si se izgubil. Si primerna tarča. Če se ne postaviš zase.« (starši)

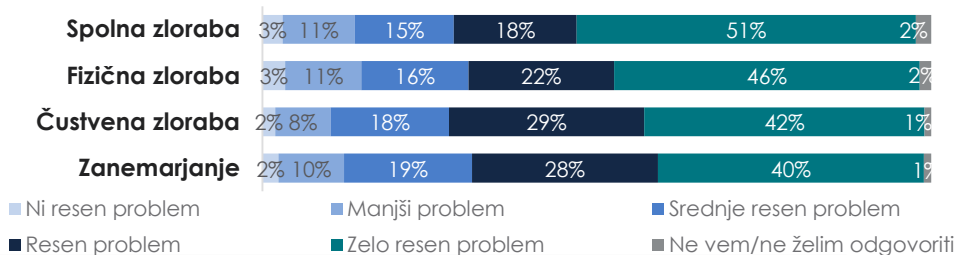


## SPONTANE NAVEDBE – NAJPOGOSTEJŠIH 10 NAVEDB

|   |      |
|---|------|
| Neprimerno dotikanje                    | 20 % |
| Posilstvo, spolna interakcija z otrokom | 17 % |
| Prepričevanje v spolne aktivnosti       | 15 % |
| Otipavanje                              | 10 % |
| Nesprejemljiva dejanja                  | 8 %  |
| Prisila otroka                          | 7 %  |
| Nagnusno/grozljivo dejanje              | 5 %  |
| Najhujše dejanje                        | 5 %  |
| Fizično nasilje                         | 5 %  |
| Zločin/kaznivo dejanje                  | 5 %  |

**Neprimerno dotikanje, posilstvo in prepričevanje v spolne aktivnosti** so oblike spolnega nasilja zoper otroke, ki so spontano najpogosteje omenjene.

**V Sloveniji se vse oblike nasilja zoper otroke dojemajo kot resen problem.**



# ZAVEDANJE IN DOJEMANJE SPOLNE ZLORABE OTROK

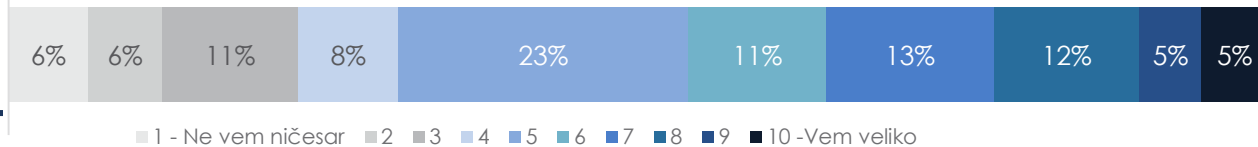


Slovenci ocenjujejo, da so **relativno nepoučeni glede tematike spolnega nasilja zoper otroke**.

Skrb vzbuja, da **skoraj tretjina Slovencev meni, da spolna zloraba vedno vključuje uporabo fizične sile**, medtem ko **skoraj četrtina verjame, da otroci ne morejo spolno zlorabljeni drugih otrok**.



OZAVEŠČANJE GLEDE  
SPOLNEGA NASILJA ZOPER  
OTROKE

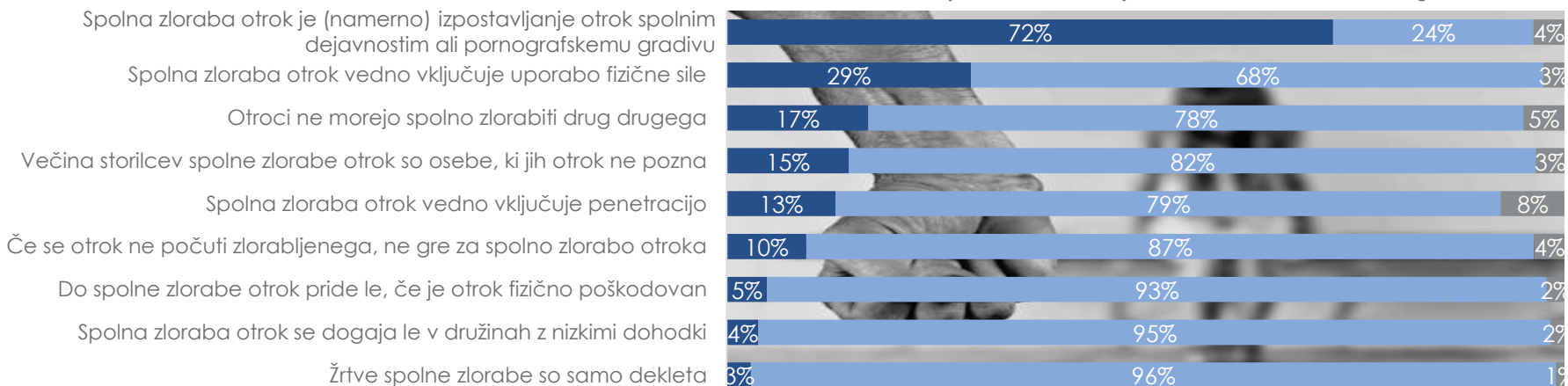


POVPREČNA  
VREDNOST

5,5

1 - Ne vem ničesar 2 3 4 5 6 7 8 9 10 - Vem veliko

## SPOLNA ZLORABA OTROK JE...



# OZAVEŠČANJE GLEDE PREPREČEVANJA SPOLNEGA NASILJA ZOPER OTROKE



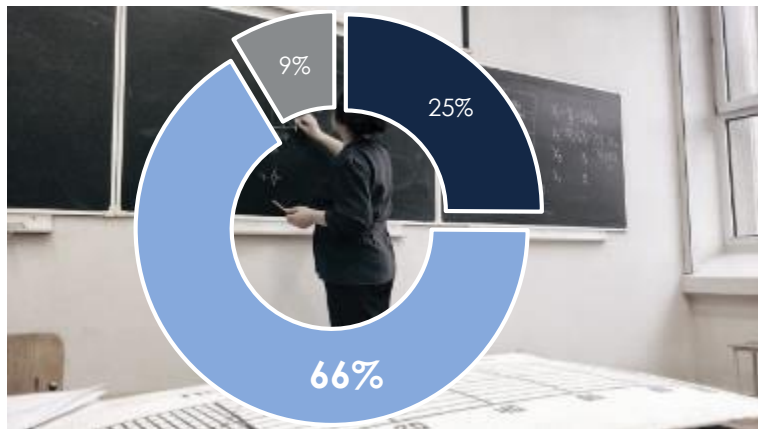
Skoraj polovica Slovencev NE BI ZNALA prepoznati znakov spolnega nasilja zoper otroke.

Dve tretjini anketirancev menita, da **se v šolah ne zagotovi dovolj informacij** za preprečevanje spolnega nasilja.

Skoraj **90 % jih verjame**, da bi moralo biti tovrstno **izobraževanje del učnega načrta**, skoraj **polovica staršev pa meni, da so takšni pogovori z otroki mučni**.

**47 % JIH NE BI PREPOZNALO** POTENCIALNEGA OBNAŠANJA, KI BI LAHKO PREDSTAVLJALO SPOLNO ZLORABLJANJE OTROKA

## ŠOLE ZAGOTAVLJAJO DOVOLJ INFORMACIJ



■ Da ■ Ne ■ Ne vem/ne želim odgovoriti

## DOJEMANJE IZOBRAŽEVANJA GLEDE PREPREČEVANJA SPOLNE ZLORABE

■ Strinjam se ■ Ne strinjam se ■ Ne vem/ne želim odgovoriti

Izobraževanje otrok glede spolne zlorabe je nujno, če želimo preprečiti spolno zlorabo otrok



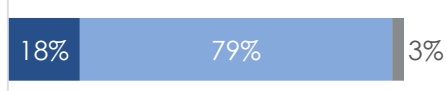
Izobraževanje glede preprečevanja spolne zlorabe otrok bi moralo biti del učnega načrta



Pogovori o seksu so neprijetna tema



Zaradi izobraževanja glede preprečevanja spolne zlorabe otrok bi bili lahko otroci izpostavljeni preveč informacijam o spolnosti



# OZAVEŠČANJE IN IZOBRAŽEVANJE GLEDE PREPREČEVANJA SPOLNEGA NASILJA NAD OTROKI: OBSTOJEČA GRADIVA IN IZOBRAŽEVANJE

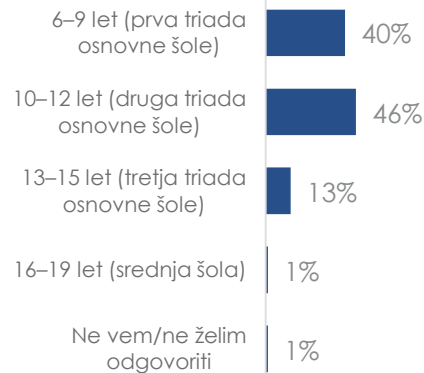


Trenutno so **glavni vir** zagotavljanja **informacij** glede spolne zlorabe otrok **osnovne šole**. **Preventivno izobraževanje pa ni sistematično vključeno v učni načrt v šolah**. Številni otroci **se ne spomnijo točnega trenutka**, ko so v šoli prejeli informacije o spolni zlorabi otrok. Poleg tega **otroci** (še posebej dekleta) **ne menijo, da so učitelji tisti odrasli, ki bi bili najzanesljivejši in ki bi jim lahko najbolj zaupali** glede pogovora o tej temi, prav tako pa ne menijo, da se lahko nanje obrnejo po pomoč, če postanejo žrtve zlorabe.

Starši menijo, da bi morala **šola ostati glavni vir** informacij za otroke in starše, saj gre za **formalno in zanesljivo okolje**. Splošno priporočilo udeležencev je bilo, da se je v šolah treba o tej temi **pogovarjati nenehno in večkrat**.



STAROST OTROKA, PRI KATERI BI MORAL PREJETI PREVENTIVNE INFORMACIJE O SPOLNI ZLORABI



Večina anketirancev meni, da **je treba otroke o nevarnostih spolne zlorabe obvestiti v prvi ali drugi triadi osnovne šole**.

# POGOVOR Z OTROKI O SPOLNEM NASILJU: STARŠI IN SPLOŠNA JAVNOST



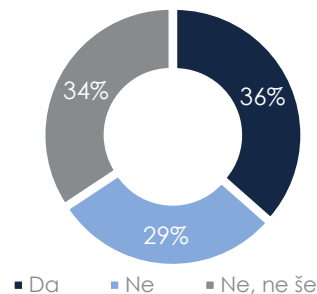
**Veliko staršev je priznalo, da se o temi spolne zlorabe z otroki ne pogovarjajo.** O nevarnosti spolne zlorabe se včasih pogovarjajo v kontekstu nasilja zoper otroke na splošno. Na primer, ko otroke opozorijo o stikih z ljudmi, ki jih ne poznajo osebno, ali pa če so otroci omenili, da so se o spolni zlorabi pogovarjali v šoli. Starši menijo, da je **tema izredno pomembna** in da je treba preventivne informacije deliti ter se o tem **pogovarjati** ne samo z otroki, **ampak tudi s širšim občinstvom.**

»Pogovorili smo se o tem, ker je okoli šole krožil kombi, zato jih je bilo treba opozoriti, kaj se lahko zgodi.« (starši)

»Ne počutim se udobno, vendar sem to kljub temu morala storiti.« (starši)



## POGOVOR Z OTROKOM O SPOLNI ZLORABI



## UPORABNE INFORMACIJE, S POMOČJO KATERIH LAŽE RAZUMEMO IN PREPREČUJEMO SPOLNO ZLORABO OTROK



**Le malce več kot tretjina staršev, katerih otroci so mlajši od 18 let, se je z njimi že pogovorila o spolni zlorabi, tretjina staršev pa to namerava storiti v prihodnje. Da bi bolje razumeli temo spolnih zlorab, si starši želijo več informacij o tem, kako takšno zlorabo prepoznati in kaj v takšnem primeru storiti ali na koga točno se obrniti v primeru suma spolne zlorabe.**

# DOJEMANJE TEGA, KDO LAHKO POSTANE ŽRTEV SPOLNE ZLORABE OTROK: OTROCI IN STARŠI



Otroci menijo, da obstajajo številni dejavniki, zaradi katerih bi otrok lahko postal »lažja tarča«:

- **spol** – dekleta pogosteje kot fantje, ker so psihično šibkejša;
- **starost** – mlajši otroci so **šibkejši** in **morda ne razumejo**, kaj se dogaja;
- **samozavest** – manj samozavestni otroci ali otroci, ki se ne postavijo zase;
- **izbor oblačil** – način oblačenja otrok. Zaradi zapeljivih oblačil so otroci lahko opaznejši. To lahko morebitni storilec uporabi kot izgovor in trdi, da je bilo videti, kot da je otrok pripravljen in odprt za srečanje spolne narave;
- **družbeni status** – v splošnem velja, da otroci, ki prihajajo iz premožnejših družin, vedo več o tveganjih spolne zlorabe otrok.

»Tisti, ki so oblečeni privlačneje, ker so drugim videti privlačnejši.« (fantje)

»Dekleta so preprostejša tarča. Ni toliko primerov, v katerih dekleta prisilijo fanta.« (dekleta)



Starši menijo, da sta za preprečevanje spolne zlorabe otrok pomembna **zavedanje** nevarnosti spolne zlorabe in **družbeno omrežje** otroka (velja prepričanje, da pri otrocih, ki imajo široko družbeno omrežje, obstaja manj nevarnosti za spolno zlorabo).

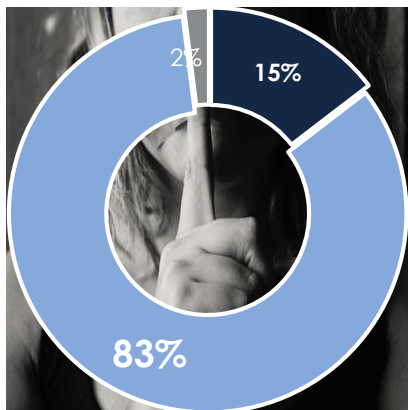
Starši menijo, da je pri otrocih, ki prihajajo iz družin **z nižjim socialno-ekonomskih položajem** (še posebej v kombinaciji s pomanjkanjem informacij za otroke glede spolne zlorabe), **več tveganja**, da bodo postali žrtve spolne zlorabe. Vsi starši pa se strinjajo, da **ni vedno tako** (nevarnost obstaja pri vseh otrocih, ne glede na njihovo izobrazbo ali ozadje).

# DOJEMANJE TEGA, KDO LAHKO POSTANE ŽRTEV SPOLNE ZLORABE OTROK: SPLOŠNA JAVNOST



ALI JE LAHKO ŽRTEV SPOLNEGA NASILJA  
KRIVA/ODGOVORNA ZA DEJANJE?

STAROST  
ŽRTVE: 6  
DO 10 LET  
(46 %)



■ Yes ■ No ■ Don't know/refuse to answer

ZAKAJ?

|   |      |
|---|------|
| Žrtev/otrok nikdar ne more biti kriva               | 28 % |
| Ker otrok ne prepozna dejanja/ga ne razume          | 17 % |
| Otrok je nemočen/se ne more braniti                 | 9 %  |
| Otrokova starost/mladost/starostna razlika          | 7 %  |
| Ker si otrok tega ni želel/tega ni spodbujal        | 6 %  |
| Iskanje pozornosti/provokacija                      | 6 %  |
| Ker gre za otroka                                   | 5 %  |
| Ker mora dejanje videti in prepoznati odrasla oseba | 3 %  |
| Izzivalno oblačenje                                 | 3 %  |
| Izzivalno obnašanje                                 | 3 %  |

Večina Slovencev verjame, da **žrtev ne more biti sama odgovorna za dejanja spolne zlorabe**. To mnenje podpirajo s trditvijo, da otroci ne morejo prepoznati spolnega nasilja ali ga ne razumejo.

# DOJEMANJE TEGA, KDO JE LAHKO STORILEC DEJANJA SPOLNE ZLORABE OTROK: OTROCI IN STARŠI



Otroci **storilce opisujejo kot »nenormalne«**. Nekaj otrok storilce opisuje kot pedofile, večina pa jih opisuje kot **duševno motene, psihopate, nore ljudi, čudne ljudi, prizadete ljudi** in **nesrečne** ljudi. Otroci dojemajo storilce kot posameznike, ki jih **bodisi privlačijo otroci** ali pa izberejo zlorabo otrok zato, ker so otroci **»lažje tarče«**.

*»Starejši, čudni moški.« (dekleta)*

*»Prestali so dramatične izkušnje in nekaj se jim je premaknilo v glavi.«*



Podobno kot otroci tudi starši menijo, da so storilci **pogosteje moški** (fizična moč jim omogoči, da si lažje podredijo žrtev), ki prihajajo iz **neprimerne družinskega okolja** ali ki so bili tudi sami **žrtve** tovrstne zlorabe.

Mnenja staršev pa zajemajo **širši spekter**. Starši izpostavljajo, da so storilci pogosto lahko **ljudje, ki so otroku blizu** (ki jim otrok zaupa), bodisi družinski člani, prijatelji ali osebe, ki delajo z mladoletniki (npr. duhovniki, učitelji). Poleg tega starši predpostavljajo, da so potencialni storilci **dobri manipulatorji**, ki vedo, kako prikriti svoja dejanja.



*»Večinoma moški. Iz družinskega okolja.« (starši)*  
*»Otrok jim zaupa.« (starši)*



# ODZIVI V PRIMERU SUMA SPOLNE ZLORABE OTROKA



Na vprašanje, kaj storiti, ko se soočijo s sumom spolne zlorabe otroka, so otroci odgovorili, da bi si prizadevali **dejanje takoj prijaviti**. **Žrtev bi poskušali prepričati**, naj dejanje prijavi sama, vendar ne bi predolgo čakali. Otroci razumejo, da žrtve včasih ne prijavijo zlorabe, ker **jih je sram** in/ali **strah**.



**Večina deklet bi zaupala svojim staršem**, ker bi starši vedeli, kaj storiti in kako se lotiti zadeve. Dekleta na splošno menijo, da **prijavljanje spolne zlorabe učiteljem ni najboljša možnost**, saj učitelji otroku morda ne bi verjeli, ne bi vedeli, kako mu pomagati, ali pa bi jim bilo celo vseeno.



**Fantje** pa so, po drugi strani, najprej **omenili učitelje in socialne delavce**, ki so po njihovem mnenju zaupanja vredni odrasli, ki jim je mogoče prijaviti zlorabo.



**Večina staršev bi bila previdnejša**. **Številni** izmed njih menijo, da **niso dovolj usposobljeni za interakcijo z žrtvijo** (interakcijo mora vzpostaviti otroški psiholog). Starši so kot prve kontaktne točke, ki naj se jim prijavi sum dejanja spolne zlorabe otrok, omenjali **policijo, centre za socialno delo** ali **šolo** (socialna delavka, učitelj ali psiholog). Nekateri starši so menili, da socialne službe nimajo dobrega ugleda, drugi pa so občutili določene zadržke glede policije.



KAJ BI STORILI, ČE BI SUMILI, DA OBSTAJA TVEGANJE, DA JE OTROK SPOLNO ZLORABLJAN?



**Skoraj vsi anketiranci pa bi nekaj storili**, če bi sumili, da je kak otrok spolno zlorabljan. Anketiranci bi se najpogosteje **obrnili na policijo** ali pa **stopili v stik z oddelkom socialne službe**.

# Osebne izkušnje

REZULTATI KVANTITATIVNE RAZISKAVE (205 ANKETIRANCEV, KI SO BILI V OTROŠTVU ŽRTVE SPOLNE ZLORABE)



# IZKUŠNJE S SPOLNIM NASILJEM ZOPER OTROKE



Skoraj vsak peti Slovenec (18 % slovenske populacije, stare med 18 do 75 let) je doživel vsaj eno obliko spolnega nasilja zoper otroke (do starosti 18 let). Neprimerno dotikanje in nespodobno razkazovanje so bile najpogosteje omenjene oblike spolnega nasilja zoper otroke.

## STOPNJA POJAVNOSTI SPOLNEGA NASILJA ZOPER OTROKE

**VSAKA PETA  
OSEBA** (18 %)

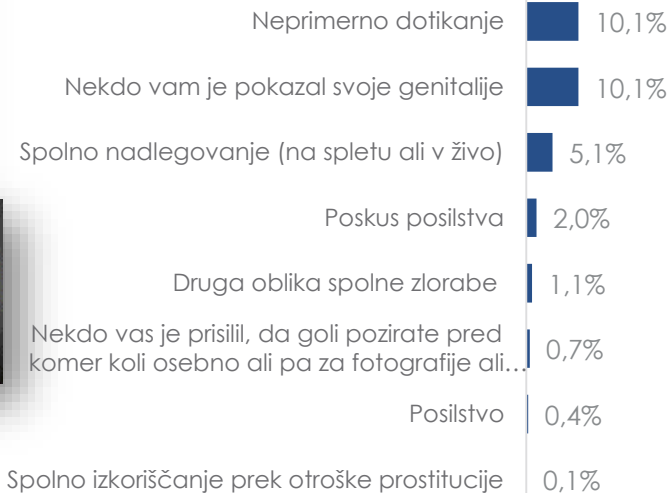
JE UTRPELA VSAJ ENO  
OBLIKO SPOLNEGA  
NASILJA

**VSAKA  
SEDMA  
OSEBA (13 %)**

JE UTRPELA DVE ALI  
VEČ  
OBLIK SPOLNEGA  
NASILJA



## VRSTA SPOLNEGA NASILJA



Posamezniki, ki so kot otroci utrpeli katero koli obliko spolnega nasilja; n = 205

# ŽRTVE SPOLNE ZLORABE OTROK: REZULTATI RAZISKAVE



NAJPOGOSTEJE  
GRE ZA  
**MLADOLETNA  
DEKLETA**  
(65 %)

**STAROST  
OD 13 DO 18  
LET**  
(53 %)



NAJPOGOSTEJE:  
**NEPRIMERNO  
DOTIKANJE**  
(10 %)

OBIČAJNO GRE  
ZA **ENKRATNO  
DEJANJE**,  
VENDAR **JIH JE  
LE POLOVICA  
PRIJAVLJENIH**  
(ZAUPNIK:  
PRIJATELJ)

RAZLOG ZA  
NERAZKRITJE:  
MIŠLJENJE, DA  
DEJANJE **»NI NIČ  
POSEBNEGA«** ALI DA  
**»NE GRE ZA SPOLNO  
NASILJE«** ALI  
**OBČUTEK  
PONIŽANJA**

Posamezniki, ki so kot otroci utrpeli katero koli obliko spolnega nasilja; n = 205

## STORILCI: REZULTATI RAZISKAVE



Posamezniki, ki so kot otroci utrpeli katero koli obliko spolnega nasilja; n = 205



Koncept

# Barnahus – hiše za otroke

REZULTATI KVALITATIVNE RAZISKAVE (RAZPRAVE  
CILJNIH SKUPIN Z OTROKI IN STARŠI)





Koncept Barnahus (Hiša za otroke) je bil vpeljan in preverjen le v kontekstu kvalitativne raziskave in fokusnih skupin z otroki in starši, izpeljanih v okviru omenjene raziskave.

Udeležencem fokusnih skupin so predvajali splošni videoposnetek o Barnahus, na kratko pa so jim tudi razložili koncept:

*»Barnahus je otrokom prijazna hiša, ki poskrbi za usklajevanje kriminalistične preiskave in postopkov ocene dobrega počutja otrok, ko pride do suma spolne zlorabe otroka. Postopki se osredotočajo na otroka, njihov namen pa je, da se otroka ne bi ponovno travmatiziralo s številnimi izpraševanji in vprašanji, ki jih na različnih lokacijah zastavljajo različni ljudje. Barnahus (hiša za otroke) je opisana kot hiša s štirimi »sobami«, od katerih je vsaka namenjena eni od naslednjih štirih operacij: kriminalistična preiskava, sodelovanje/zaščita, fizično zdravje in duševno zdravje. Poleg tega je Barnahus (hiša za otroke) tudi prostor, kjer se socialne službe, policija, urad javnega tožilca, urad za forenzično medicino, pediatri ter psihiatri za otroke in mladostnike lahko posvetujejo drug z drugim in drug z drugim tudi sodelujejo v postopkih kriminalistične in socialne preiskave.«*

Fokusne skupine so vključevale:

- Prvi vtis udeležencev
- Zamišljanje ustvarjanja tovrstnih centrov v Sloveniji
  - Kako bi bil videti postopek?
  - Kakšne vrste okolje: okolica, zunanost, notranost?
  - Ljudje, ki bi delali v tovrstni hiši za otroke: njihovi poklici, izkušnje, osebnosti, obnašanja?
  - Dejavnosti v hiši: zdravniške preiskave, intervjuji s policijo/drugimi strokovnjaki, terapije, pristočasne dejavnosti itd.?
- Ključna sporočila, ki jih je treba predati javnosti, da bi se povečala stopnja ozaveščenosti z namenom spopadanja s spolno zlorabo otrok in da bi se obenem tudi promovirala hiša Barnahus (hišo za otroke) v Sloveniji



Večina udeležencev, tako otrok kot tudi staršev, **si zamišlja, da hiša Barnahus ne bi bila tipična zgradba, ki spominja na ustanove**, pač pa zgradba **z arhitekturnimi značilnostmi, podobnimi vrtcem ali šolam** (neobičajne in živahne barve z veliko slikami). Zgradba bi morala biti **prijetna, udobna, sproščena in domača** (z glasbo, ki je otrokom všeč, in predmeti, ki jih spominjajo na dom), nahajala pa naj bi se **v naravi** ali pa naj bi jo narava obdajala. Otroci naj bi se obenem počutili **varne in popolnoma proste**, da se lahko premikajo in počnejo, kar koli želijo. Otroke bi bilo treba tudi **poslušati** in ne zasliševati, **zelo izkušena, usklajena in povezana ekipa** strokovnjakov bi jih prav tako **obravnavala individualno** (kjer koli in kadar koli bi bilo to potrebno), **en skrbnik** pa bi otroka/žrtev in njegovo družino vodil skozi celotni postopek.

*»Barvita. Prijazna in srečna.« (dekleta)*

*»Da ni visokih ograj.« (dekleta)*

*»Da se ne počutiš kot v kletki.« (dekleta)*

*»Ne bi rada, da bi bilo podobno zaporu.« (dekleta)*

*»Velika hiša z veliko sobami in otroškimi slikami. Da prepreči otrokom, da razmišljajo samo o tem.« (fantje)*

*»Na način, da bi se otrok počutil varno kot doma.« (fantje)*

*»Opremljena kot dom.« (fantje)*

*»Izolacijske sobe – da si lahko kdaj tudi sam.« (fantje)*

*»Kavči namesto stolov.« (fantje)*



Fantje so omenjali **igrače, igre in risanke**, primerne za različne starostne skupine, saj **se morajo otroci ukvarjati tudi z drugimi dejavnostmi, da bi pozabili na slabe stvari** in da bi jim bilo udobno.



Številni starši menijo, da bi bilo odlično, če bi otroke obkrožale **živali** in če bi bila na voljo celo možnost za **zdravljenje z živalmi**. Le nekateri starši menijo, da bi morali biti lokacija in zunanost **čim bolj nevtralni**, da bi se tako preprečilo razkritje identitete žrtev.

*»Od zunaj ne bi smela biti drugačna od drugih stavb.« (starši)*



Slika, ki jo je eden od fantov narisal v kolaž





Otroci in starši priporočajo, da bi morala po tem, ko se otroka sprejme v hišo Barnahus, **pogovore o zlorabi začeti žrtev. Otroka se ne sme zasliševati, pač pa ga je treba poslušati.** Storitve, ki jih zagotavlja hiša Barnahus, je treba izvesti v daljšem časovnem obdobju in ne le v enem dnevu.

Starši menijo, da bi bilo idealno, če bi **vsaka domnevna žrtev od trenutka, ko vstopi v hišo, dobila svojega skrbnika.** Ista oseba bi morala otroka spremljati skozi **celoten postopek**, od obtožbe do okrevanja. Staršem se zdi izjemno pomembno, da se celoten postopek, od sprejema do zdravljenja, **od obtožbe do konca postopka**, izvede **čim hitreje.** **Postopek okrevanja je treba prilagoditi potrebam vsakega posameznega otroka** (glede na kraj, čas in ekipo).

- »Ne bi smelo biti preveč podobno razgovoru. Da bi bil pogovor.«
- »Policisti ne bi smeli biti oblečeni v uniforme.«
- »Da nimaš takoj pregledov. Da te nekaj časa pustijo pri miru.«
- »Otrok gre verjetno le enkrat skozi tako izkušnjo. Osredotočiti se moramo na zdravljenje. Ne da se to ponavlja znova in znova.«
- »Družina mora biti prav tako poučena – da pomaga otroku.«



Otroci menijo, da **je psihološka pomoč bistvenega pomena.** Zato mora biti izkušen psiholog ali psihiater prva oseba, ki jo otroci spoznajo v hiši Barnahus. **Žrtev ne bi smelo biti strah, počutiti bi se morale varne, vedeti bi morale, da jim ljudje, s katerimi so v stiku, verjamejo in da jih spoštujejo. Pomembno je, da morajo verjeti v postopek** in razumeti, da niso storile ničesar narobe.

*»Rada bi se pogovorila z nekom, ki je to že doživel. In od nje (njega) slišala, da bo na koncu vse v redu.«*



Starši so izpostavili, da bi morala biti **varnost in izolacija** žrtve od okolja in storilca prva koraka v celotnem procesu. Dodali so, da **bi bilo treba družini nuditi tudi psihološko pomoč.** Poudarili so pomembnost **varovanja zasebnosti žrtve.** **Podpore** bi bilo treba **zagotavljati tako dolgo, kot je to potrebno, ter v obliki, ki je primerna za otroka in družino,** bodisi le v hiši Barnahus ali pa ad hoc, ko je to potrebno, doma ali na drugi lokaciji.



**Otroci menijo**, da so pri predstavitvi hiše Barnahus pomembna naslednja **ključna sporočila**:

- »Tam so ljudje, ki te razumejo in ti bodo pomagali.«
- »To je varen kraj, kjer lahko deliš svojo izkušnjo in te nihče ne bo krivil ali mislil, da si naredil kaj narobe.«

*»Rekli so, da moraš nekemu povedati.« (dekleta)*

*»To ni tvoja krivda.«*

*»Da te nihče ne bo obsojal.«*



Pri komunikaciji bi se **starši** osredotočili na:

- **varnost,**
- **takojšnjo pomoč,**
- **strokovnost,**
- **zaupanje** in
- **zaupnost.**





*To poročilo je bilo pripravljeno s finančno podporo Evropske unije in Sveta Evrope. Stališč, izraženih v tem dokumentu, se nikakor ne sme razumeti tako, kot da odražajo uradno mnenje katere koli od sodelujočih organizacij.*

### Več informacij:

- Ipsos (Mateja Mrkun, Direktorica raziskav, [mateja.mrkun@ipsos.com](mailto:mateja.mrkun@ipsos.com))
- Svet Evrope (Mirka Honko, Višja vodja projektov, [mirka.honko@coe.int](mailto:mirka.honko@coe.int))
- Ministrstvo za pravosodje (Andrej Del Fabro, [Andrej.DelFabro@gov.si](mailto:Andrej.DelFabro@gov.si))

<https://www.coe.int/en/web/children/barnahus-project-in-slovenia>

Funded  
by the European Union  
and the Council of Europe



EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented  
by the Council of Europe



REPUBLIKA SLOVENIJA  
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

BUILDING A EUROPE FOR AND WITH CHILDREN

